

“La tercera via ha quedat superada”

Raimon Obiols és eurodiputat pel PSC i un membre actiu del debat entre els socialistes europeus. En aquesta entrevista culpa el zàping electoral de l'ascensió de la dreta, i pronostica un futur gir a l'esquerra del socialisme. Obiols considera que l'única solució passa per un diàleg amb els moviments que més han criticat l'actual globalització, per tirar endavant propostes europees.

Aquè és degut aquest avenç de la dreta arreu d'Europa? —En realitat assistim a una situació de volatilitat dels electorats. Més que una tendència cap a la dreta em sembla que hi ha tendència cap al zàping electoral, com a conseqüència d'una certa volatilitat dels estats d'ànim de les opinions europees. Hi ha una insatisfacció, una certa preocupació pel que fa al futur, una pèrdua dels grans referents ideològics del passat, i això fa que hi hagi aquesta tendència al zàping. Però em fa l'efecte que aquesta insatisfacció de les opinions públiques pot tenir un caràcter de germinació de noves respostes progressistes. I aquestes vindran més d'un plantejament de política europea general, que no pas de plataformes nacionals. Les manifestacions que hem vist aquests darrers temps a Barcelona i a altres ciutats mostren clarament que hi ha, de manera encara germinal, un procés de repolitització que té un caràcter transnacional europeu, que se centra molt sobre l'afirmació d'un model de drets socials i un paper d'Europa enfront dels reptes de la globalització, i demana així un paper eficaç i actiu de la política exterior europea en relació amb els conflictes com el del Pròxim Orient.

—No és paradoxal que ara que l'esquerra s'havia acostat al centre i era dominant és quan comença a perdre pes?

—Sí, aquesta manca de referents ideològics fa que les eleccions, les estratègies electorals, les campanyes vegin com a fenòmens molt característics el fet que els grups d'esquerra o de centreesquerra en les campanyes parteixen de buscar prioritàriament els vots que li falten per fer majories en el cen-

tre i el centredreta, o la dreta tracta també en les campanyes de buscar els vots que li falten desenvolupant missatges populistes que en algun aspecte tenen semàntica i propostes de caràcter més progressista. L'exemple més clar és la confrontació Jospin-Chirac. Jospin pensa que ja té assegurat el vot de l'esquerra i va a buscar votants de centre i Chirac pensa que ja té el vot de la dreta assegurat i va a buscar també vots al centreesquerra. I la reacció és un cert indiferentisme dels missatges i propostes, i això porta a la indiferència o bé al vot de protesta cap a les franges.

—Precisament Le Pen es manté.

—Això es deu a una situació de mal humor de la població, sobretot per temes lligats a la inseguretat ciutadana o a la precarietat laboral, i aquest mal humor es confronta amb missatges poc diferenciats dels grups polítics majoritaris i aleshores tendeix a decantar-se cap a posicions de protesta.

—La socialdemocràcia europea ha sabut fer un discurs clar i coherent sobre qüestions que la dreta té molt clares, com la immigració o la delinqüència?

—No em sembla que la socialdemocràcia hagi reeixit fins al moment a trobar una narrativa convincent i una plataforma estratègica i programàtica satisfactòria en aquests anys, per bé que la seva experiència de govern, en general, ha donat resultats acceptables. Però, en canvi, en una situació de desorientació social molt gran no ha estat capaç de llançar un missatge fort. Com tampoc no ho han fet les altres ideologies polítiques.

—Però en temes com la immigració i la delinqüència, la dreta sí que té clar el seu missatge i el fa arribar a la gent.

—Sí, però també genera grans reaccions en contra. Mira el que ha passat a Itàlia.

—En el cas italià, la figura avui amb més credibilitat de l'esquerra és un sindicalista, Sergio Cofferati...

—El motiu bàsic és que Cofferati no apareix ni vol aparèixer com un líder de tot el país, sinó d'una part del país, que jo crec que és majoritària: joventut, treballadors, professionals, que s'hi senten molt identificats. Mentre que els líders de l'Olivera apareixen als ulls de l'opinió pública molt limitats, perquè tracten de perfilar-se com a líders de tot el país, i tracten de representar interessos que de vegades són francament contradictoris.

—Es poden obtenir majories electorals d'esquerres sense comptar amb les capes mitjanes seduïdes pel capitalisme popular?

—Aquest és el gran problema estratègic de l'esquerra europea: mantenir la cohesió, dinamitzar i mobilitzar sectors que, pels seus interessos, la seva política i els seus valors, són clarament d'esquerres, i amb aquests lligar una majoria juntament amb altres sectors més moderats i més volàtils que es troben en el centre de l'espectre social i polític electoral. És un repte que no se superarà moderant els llenguatges o els programes, sinó fent un discurs de valors i de reformes que puguin ser molt íntimament compreses per sectors actius de la població que poden esdevenir majoritaris. Jo crec que veurem, per dir-ho en terminologia clàssica, un cert gir a l'esquerra dels grups socialistes i socialdemòcrates en els propers anys, i també, així ho espero, un gir cap a plantejaments més europeistes i federalistes.

—Aquest gir comportarà un acostament a grups que són més a l'esquerra de la socialdemocràcia?

—Portarà un diàleg sobre la base de la llibertat i l'autonomia amb les noves realitats germinals que s'expressen avui dia contra determinats aspectes particularment escandalosos de la globalització neoliberal, contra la tendència a l'individualis-

“Si ara guanyés una divisió i un enfrontament entre una esquerra antiglobalització i una més lligada als partits, a la voluntat de ser majoria, seria molt negatiu”

me i al vampirisme social; que volen més solidaritat a Europa, que volen sobretot com a prioritat que Europa tingui una sola veu en el conflicte del Pròxim Orient, que volen que tingui una sola veu a l'ONU, l'FMI i el BM, que Europa sigui un factor determinant per aconseguir una globalització més justa.

—La reforma de l'esquerra passa més per aquí que per un programa de privatitzacions i de baixada d'impostos?

—Aquest plantejament que esbossa és perfectament compatible amb una gestió de govern que busqui l'economia més eficaç possible; per tant, no estic parlant d'un plantejament cap al passat, sinó exactament al contrari, un plantejament cap al futur. Ni tampoc podem caure en l'error de considerar que aquesta eficàcia va lligada estrictament a un programa de privatitzacions, desregulacions i competitivitat a ultrança. Sinó que al contrari, s'ha d'orientar cap a un plantejament de desenvolupament sostenible, on el mercat estigui equilibrat per un programa democràtic tendent a fer societats més consolidades, solidàries, responsables amb la problemàtica ambiental i amb responsabilitat amb vista a les generacions futures.

—L'any 1999 polítics com Viktor Klima parlaven de l'Europa socialdemòcrata. Dotze dels quinze estats de la UE eren socialistes o socialdemòcrates. S'ha perdut una oportunitat històrica?

—No ho crec. Em fa l'efecte que estem en un moment molt versàtil des del punt de vista de les polítiques públiques, però tinc la impressió que l'esquerra a Europa conserva una gran fecunditat de futur i es troba amb aquest nou element de canvi que significa el sorgiment de noves generacions progressistes de joves.

—L'eix que podrien formar Blair, Jospin i Schröder és comparable amb el que van fer Willy Brandt, Olof Palme i Bruno Kreisky?

—No, són èpoques diferents. Ara hi ha plantejaments que giren cada vegada més cap a la necessitat de lideratges, forces polítiques i escenaris europeus. Aquella època era de lideratges nacionals i de polítiques de reforma en l'àmbit dels estats, i ara és evident que aquesta perspectiva no es correspon amb la realitat, el que cal és avançar cap a la integració europea, cap a un veritable govern a àmbit d'Europa, cap a reformes socials d'àmbit europeu, i sobretot cap a l'afirmació d'Europa com a potència mundial, en un sentit democràtic i solidari.

—Un dels errors de la socialdemocràcia és que s'ha dedicat més a competir internament entre tercera via, nou centre o esquerra plural, que no pas a competir amb la dreta?

—En part, sí. En part els plantejaments que ara estan molt en retirada de la tercera via tenien aquest plantejament, d'una certa abdicació dels valors i les referències permanents de l'esquerra. Quan la tercera via s'afirmava com una resposta contra la vella esquerra i la nova dreta, pretenia situar-se en posicions de centre. Però jo crec que cal treballar per la integritat d'una esquerra que sàpiga parlar al centre però no d'una esquerra que se situï cap al centre, ja que això seria un patinatge artístic que no duria enlloc.

—Un símbol d'aquesta competició fou, per exemple, que el 1999, abans de

les eleccions europees, Blair i Schroder publicuessin un manifest conjunt i no s'esperessin a les conclusions de la Internacional Socialista. Estèticament fou bastant destacat.

—Sí. Ara a l'esquerra europea tenim el debat de la construcció de veritables lideratges i instruments en comú. I els que no compreguin això no són a l'altura dels temps ni de les seves responsabilitats, cometen un error d'ingenuïtat memorable. O Europa parla amb una sola veu o no té res a fer.

—Estem parlant de diversos líders europeus o només de Blair?

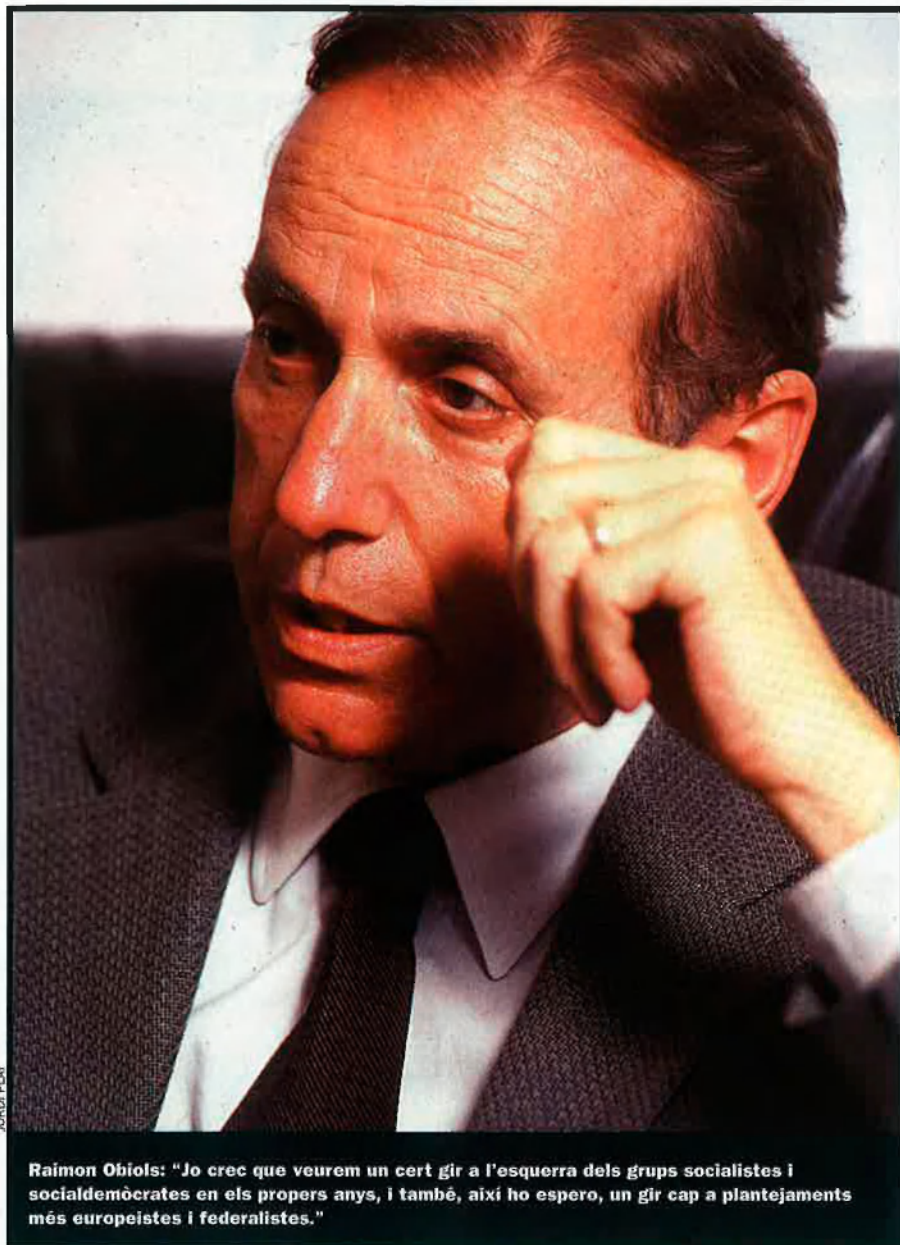
—El balanç de Tony Blair és complex. Cal dir, per exemple, que en el terreny de les polítiques de cooperació pel desenvolupament i ajut al Tercer Món té un dels plantejaments més sòlids. En canvi, en la gestió interna té claroscurs, i veiem potser un excés de mimetisme en relació amb plantejaments neoliberals o en relació amb determinats aspectes de la cultura política dels EUA, que topen amb reaccions molt fortes internament.

—En el socialisme català també es percep la necessitat d'un canvi?

—El socialisme català cada vegada és més enfocat cap a un plantejament europeista i federalista. Estem assistint a un canvi d'època, en el qual el vell programa socialista de realització de reformes en el marc dels estats ara se situa en un marc de grans conjunts com és Europa. Per entendre'ns, el paradigma del socialisme democràtic era el *welfare estate*, l'estat del benestar, i ara esdevindrà cada vegada més el paradigma del *welfare of world*, és a dir, un món amb més equitat, més justícia, i més llibertat. Però això no té respostes estatals o nacionals, això té respostes europees. I en aquest sentit la vella antinòmia de Rosa Luxemburg, "socialisme o barbàrie", esdevé d'una actualitat fulminant.

—Hi ha mitjans per fer això a àmbit internacional?

—Hi ha nous instruments, els canvis tecnològics, la facilitat dels transports, Internet, el desenvolupament de noves cultures d'organització per xarxa. Sempre aprenent del passat, ja que seria molt negatiu que sota la globalitza-

Raimon Obiols: "Jo crec que veurem un cert gir a l'esquerra dels grups socialistes i socialdemòcrates en els propers anys, i també, així ho espero, un gir cap a plantejaments més europeistes i federalistes."

ció es produís un esquema de dues esquerres, com al principi del segle XX es va produir entre leninistes i socialistes. I si ara guanyés una divisió i un enfrontament entre una esquerra antiglobalització i una altra esquerra més lligada als partits, a la voluntat de ser majoria, seria molt negatiu. Jo crec que hi ha la base, per entendre's: Pòrto Alegre i la Internacional Socialista.

—Com es fa el diàleg, perquè aquesta divisió es va fer palesa a Barcelona.

—No, a Barcelona hi va haver manifestacions distintes, però això és positiu. A Barcelona l'esquerra dels par-

tits va ser al carrer com també l'esquerra dels moviments socials. La Internacional Socialista va aprovar en el seu darrer congrés una plataforma per assumir els temes de la globalització, que té molts punts de coincidència amb aquests moviments. I aquests perceben que si es vol anar més enllà de les denúncies s'obre un procés d'abordar solucions, i aleshores aquest diàleg és imprescindible.

—En aquest sentit la tercera via quedaria superada?

—Em fa l'efecte que sí.

Oriol Cortacans